

10.12.2021

EOAK/3535/2020

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Saksin

Esittelijä: Esittelijäneuvos Kaija Tanttinen-Laakkonen

VANTAAN KAUPUNGIN MENETTELY ERISTÄMISPÄÄTÖKSEN TEKEMISESSÄ JA SEN TIEDOKSIANNOSSA

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Vantaan kaupungin menettelyä tartuntatautilain mukaisen eristämispäätöksen tekemisessä ja sen tiedoksiannossa.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin seuraava selvitys:

- 1) Vantaan kaupungin terveystalouden johtajan lausunto 30.7.2020 ja
- 2) Vantaan kaupungin tartuntataudeista vastaavan lääkärin, ylilääkärin selvitys 1.7.2020.

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumat ja asiassa saatu selvitys

Vantaan kaupungin tartuntatauti- ja hygieniayksikkö sai 1.5.2020 tiedon kantelijan positiivisesta Covid-19-löydöksestä, näyte oli otettu edellisenä päivänä. Tartunnanjäijittäjä, sairaanhoitaja soitti kantelijalle 1.5.2020. Hän kertoi kantelijalle vs. tartuntataudeista vastaavan lääkäri A:n samana päivänä tekemästä eristämispäätöksestä ja antoi ohjeet siitä, mitä eristäminen tarkoittaa. Päätöksellä kantelija määrättiin eristettäväksi 30.4.2020 - 13.5.2020 väliseksi ajaksi.

Kantelijan oireet 1.5.2020 olivat lievät ja hänen kanssaan sovittiin yhteisymmärryksessä, että seuraavan kerran hänen vointiaan tiedusteltaisiin puhelimitse vasta eristämisen päättyessä 13.5.2020. Hänelle kerrottiin kaupungin tartuntatauti- ja hygieniayksikön puhelinnumero, johon hän voisi tarvittaessa olla yhteydessä ma-pe klo 8-16 ja la-su klo 10-16 välisenä aikana. Lisäksi häntä ohjattiin tarvittaessa soittamaan päivystysaikana Päivystysapuun tai Hätäkeskukseen, jos hänen vointinsa heikkenisi huomattavasti.

Tartuntataudeista vastaava lääkäri, ylilääkäri teki 5.5.2020 kirjallisen viranhaltijapäätöksen kantelijan eristämisestä tartuntatautilain perusteella yleisvaaralliseksi määritellyn tartuntataudin (Covid-19) vuoksi 30.4.2020 - 13.5.2020 tartunnan leviämisen estämiseksi. Päätösten postittamisessa oli tuolloin viivettä päätösten suuren määrän vuoksi ja näin ollen päätös postitettiin kantelijalle vasta 11.5.2020. Kantelija sai eristämispäätöksen tiedokseen 18.5.2020.

Kantelija lähetti kaupungin tartuntataudeista vastaavalle lääkäri, ylilääkärille sähköpostia 18.5.2020, jossa hän tiedusteli eristämisen perusteita ja eristämispäätöksen salassa pidettävyyttä. Tartuntataudeista vastaava lääkäri, ylilääkäri oli tuolloin lomalla, minkä vuoksi hän välitti tiedon sijaiselleen vs. tartuntataudeista vastaavalle lääkäri B:lle, joka soitti kantelijalle 19.5.2020. Kantelijalle kerrottiin tuolloin puhelimitse, että eristämispäätöksen salassa pidettävyydellä tarkoitetaan sitä, että päätös ei ole julkinen asiakirja, koska se sisältää kantelijaa koskevaa terveystietoa. Kantelijalle kerrottiin myös, että eristämispäätös perustuu tartuntatautilakiin. Sovellettavat säännökset kävivät ilmi niin ikään viranhaltijapäätöksestä, jonka kantelija oli saanut postitse.

3.2 Keskeiset oikeusohjeet

3.2.1 Euroopan ihmisoikeussopimus

Euroopan ihmisoikeussopimuksen (SopS 18-19/1990), jälj. ihmisoikeussopimus) 5 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Keneltäkään ei saa riistää hänen vapauttaan, paitsi artiklan alakohdissa luetelluissa tapauksissa muun muassa silloin, kun henkilöltä riistetään vapaus lain nojalla tartuntataudin leviämisen estämiseksi (e alakohta). Artiklan 2 kohdan mukaan vapaudenriiston kohteeksi joutuneelle on viipymättä ilmoitettava hänen ymmärtämällään kielellä vapaudenriiston perusteet.

Artiklan 4 kohdan mukaan jokaisella, jolta on riistetty hänen vapautensa pidättämällä tai muuten, on oikeus vaatia tuomioistuimessa, että hänen vapaudenriistonsa laillisuus tutkitaan viipymättä ja että hänet vapautetaan, mikäli toimenpide ei ole laillinen.

Ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiinsa ja kirjeenvaihtoonsa kohdistuvaa kunnioitusta. Artiklan 2 kohdan mukaan viranomaiset eivät saa puuttua tämän oikeuden käyttämiseen, paitsi kun laki sen sallii ja se on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa muun muassa terveyden suojaamiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.

Ihmisoikeussopimuksen 13 artiklan mukaan jokaisella, jonka kyseisessä yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava käytettävissään tehokas oikeussuojakeino kansallisen viranomaisen edessä siinäkin tapauksessa, että oikeuksien ja vapauksien loukkauksen ovat tehneet virantoimituksessa olevat henkilöt.

3.2.2 Perustuslaki

Perustuslain (731/1999) 7 §:n jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen (1 mom.). Ketään ei saa tuomita kuolemaan, kiduttaa eikä muutoinkaan kohdella ihmisarvoa loukkaavasti (2 mom.). Henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Rangaistuksen, joka sisältää vapaudenmenetyksen, määrää tuomioistuin. Muun vapaudenmenetyksen laillisuus voidaan saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi. Vapautensa menettäneen oikeudet turvataan lailla (3 mom.).

Perusoikeusuudistusta koskevan hallituksen esityksen (HE 309/1993 vp) mukaan vapaudenmenetyksellä tarkoitetaan samaa kuin vapauden riistämistä, toisin sanoen järjestelyä, jolla henkilöä kielletään ja estetään poistumasta hänelle määrätystä hyvin rajatusta olinpaikasta. Säännösehdotuksessa tarkoitettuna vapaudenmenetyksenä mainitaan esimerkkinä tuolloin voimassa olleen tartuntatautilain (583/86) 17 §:ssä tarkoitettu eristäminen.

Hallituksen esityksessä todetaan, että henkilökohtainen vapaus on luonteeltaan yleisperusoikeus, joka suojaa ihmisen fyysisen vapauden ohella myös hänen tahdonvapauttaan ja itsemääräämisoikeuttaan.

Perustuslain 9 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalaisella ja maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu.

Hallituksen esityksen mukaan yksityiselämän suojan lähtökohtana on, että yksilöllä on oikeus elää omaa elämäänsä ilman viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tahojen mielivastaista tai aiheetonta puuttumista hänen yksityiselämäänsä. Yksityiselämään kuuluu muun muassa yksilön oikeus vapaasti solmia ja ylläpitää suhteita muihin ihmisiin ja ympäristöön.

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystalvet ja edistettävä väestön terveyttä.

Perustuslain 21 §:ssä säädetään perusoikeudesta oikeusturvaan. Säännöksen mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi (1 mom.). Oikeus saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla (2 mom.).

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Hallituksen esityksessä todetaan, että säännöksessä ei ole määritelty niitä keinoja, joilla julkisen vallan tulee toteuttaa turvaamisvelvollisuutensa. Keinovalinta jää kussakin tapauksessa erikseen harkittavaksi. Keskeisiin keinoihin kuuluu muun muassa taloudellisten voimavarojen kohdentaminen.

3.2.3 Tartuntatautilaki

Tartuntatautilain (1227/2016) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 3 §:n 5 kohdan mukaan eristämällä tarkoitetaan sairastuneen tai perustellusti sairastuneeksi epäillyn henkilön hoitamista tai terveydentilan seurantaa muista erillään siten, että tartunnan leviäminen estyy.

Tartuntatautilain 4 §:n mukaan tartuntataudit jaetaan yleisvaarallisiin ja valvottaviin tartuntatauteihin sekä muihin tartuntatauteihin, joista osa edellyttää säännöllistä seurantaa väestölle aiheuttamansa tautitaakan tai epidemiavaaran vuoksi (1 mom.).

Tartuntatauti on yleisvaarallinen, jos: 1) taudin tarttuvuus on suuri; 2) tauti on vaarallinen; ja 3) taudin leviäminen voidaan estää tautiin sairastuneeseen, taudinaiheuttajalle altistuneeseen tai tällaisiksi perustellusti epäiltyyn henkilöön kohdistettavilla toimenpiteillä (2 mom.).

Tartuntatautilain 5 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä siitä, mitkä taudit ovat yleisvaarallisia ja mitkä valvottavia tartuntatauteja. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin, mitkä 4 §:n 1 momentissa tarkoitetuista muista tartuntataudeista, jotka edellyttävät säännöllistä seurantaa väestölle aiheuttamansa tautitaakan tai epidemiavaaran vuoksi, kuuluvat ilmoitusvelvollisuuden piiriin.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen (146/2017) 1 §:n (69/2020) 14 kohdan mukaan yleisvaarallisia tartuntatauteja ovat SARS, MERS ja muu uuden koronavirustyyppin aiheuttama vaikea infektio.

Tartuntatautilain 9 §:n 1 momentin mukaan kunnan on alueellaan järjestettävä kyseisessä laissa tarkoitettu tartuntatautien vastustamistyö ja terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavan lääkärin on otettava selvää epäillyn tai todetun tartuntataudin laadusta ja sen levinneisyydestä sekä ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin taudin leviämisen estämiseksi.

Tartuntatautilain 63 §:n 1 momentin mukaan kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän virkasuhteinen tartuntataudeista vastaava lääkäri voi päättää yleisvaaralliseen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäiltyyn tartuntatautiin sairastuneen tai sairastuneeksi perustellusti epäillyn henkilön eristämisestä enintään kahden kuukauden ajaksi, jos taudin leviämisen vaara on ilmeinen ja jos taudin leviämistä ei voida estää muilla toimenpiteillä.

Tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan tartuntatautilaissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) (voimassa oleva laki on laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa, 808/2019) säädetään.

Tartuntatautilain 91 §:n mukaan tartuntatautilain 63 §:ssä tarkoitettu päätös voidaan panna täytäntöön heti muutoksenhausta huolimatta (1 mom.). Kun muutosta on haettu, muutoksenhakuviranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi (2 mom.).

Tartuntatautilain 92 §:n mukaan eristämistä koskevat muutoksenhakuasiat on käsiteltävä kiireellisinä.

3.2.4 Hallintolaki

Hallintolain (434/2003) 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista. Lukuun sisältyvän 7 §:n 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 43 §:n mukaan hallintopäätös on annettava kirjallisesti (1 mom.). Päätös voidaan antaa suullisesti, jos se on välttämätöntä asian kiireellisyyden vuoksi (2 mom.). Suullinen päätös on viipymättä annettava myös kirjallisena oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen. Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiseen tai muutoksenhakuun alkaa kirjallisen päätöksen tiedoksisaannista siten kuin siitä erikseen säädetään (3 mom.).

Hallituksen esityksen mukaan asian kiireellisyyteen perustuva poikkeus voisi tulla sovellettavaksi varsin harvoin. Käytännössä päätös voitaisiin antaa suullisena, jos päätös on voitava antaa välittömästi sen perusteena olevien seikkojen tultua viranomaisen tietoon.

Hallintolain 44 §:n 2 momentin mukaan annettaessa suullinen päätös asianosaiselle on ilmoitettava, miten asia on ratkaistu, ja selostettava ratkaisun perustelut.

Hallintolain 45 §:ssä säädetään hallintopäätöksen perustelemisesta. Pykälän 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. Pykälän 2 momentissa säädetään tilanteista, joissa perustelut voidaan jättää esittämättä.

Hallintolain 54 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on annettava tekemänsä päätös viipymättä tiedoksi asianosaiselle ja muulle tiedossa olevalle, jolla on oikeus hakea siihen oikaisua tai muutosta valittamalla. Viranomaisen on annettava tiedoksi myös sellainen päätös, johon liittyy muutoksenhakukielto.

Hallintolain 55 §:n 1 momentin mukaan tiedoksianto toimitetaan tavallisena tai todisteellisena tiedoksiantona taikka, jos sitä ei voida edellä tarkoitettu tavoin toimittaa, yleistiedoksiantona.

Hallintolain 56 §:n 1 momentin mukaan tiedoksianto yksityishenkilölle toimitetaan henkilölle itselleen tai tämän lailliselle edustajalle.

Hallintolain 59 §:n mukaan tavallinen tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle (1 mom.). Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä (2 mom.).

Hallintolain 60 §:n 1 momentin mukaan tiedoksianto on toimitettava postitse saantitodistusta vastaan, jos se koskee velvoittavaa päätöstä, jonka tiedoksisaannista alkaa kulua muutoksenhaku-aika tai muu vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika.

3.2.5 Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 3 luvussa säädetään valituksen tekemisestä. Lukuun sisältyvän 13 §:n 2 momentin mukaan valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Lain 16 §:n 1 kohdan mukaan valitukseen on liitettävä valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen.

3.3 Vantaan kaupungin menettelyn arviointi

3.3.1 Yleistä

Tartuntatautilain mukaisella eristämällä tarkoitetaan sairastuneen tai perustellusti sairastuneeksi epäillyn henkilön hoitamista tai terveydentilan seuranta muista erillään siten, että tartunnan leviäminen estyy. Eristämispäätöksellä rajoitetaan henkilön oikeutta päättää liikkumisestaan ja hänen oikeuttaan tavata muita ihmisiä. Päätöksellä puututaan siten perusoikeutena turvattuun liikkumisvapauteen sekä perus- ja ihmisoikeuksina turvattuihin yksityiselämän suojaan ja henkilökohtaiseen vapauteen, joka luonteeltaan yleisperusoikeutena suojaa ihmisen fyysisen vapauden ohella myös hänen tahdonvapauttaan ja itsemääräämisoikeuttaan. Päätöksellä puututaan yksilön oikeusasemaan julkisen vallan toimenpitein ja julkista valtaa käyttämällä.

Tartuntatautilain säätämisen yhteydessä eduskunnan perustuslakivaliokunta lausui, että tartuntatautilakiehdotukselle yleensä ja tartuntatautien leviämisen estämiseksi ehdotetuille perusoikeuksien rajoittamista merkitseville yksittäisille säännöksille oli osoitettavissa lähtökohtaisesti perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät ja painavat perusteet (PeVL 11/2016 vp – HE 13/2016 vp).

Hallintopäätös on annettava pääsääntöisesti annettava kirjallisena ja päätös on perusteltava. Hallintopäätös voidaan antaa suullisesti vain hallintolaissa säädetyin edellytyksin ja silloinkin päätös on viipymättä annettava myös kirjallisena. Päätöksen kirjallinen muoto ja sen perustelut turvaavat osaltaan sen, että päätöksensaja voi arvioida päätöksen lainmukaisuutta ja tarvetta hakea siihen muutosta.

Muutoksenhakuoikeus on yksi hyvän hallinnon tae ja keino pyrkiä vaikuttamaan henkilön oikeuksia tai velvollisuuksia koskeviin hallintopäätöksiin. Se on keskeinen oikeusturvakeino, jolla voidaan valvoa julkisen vallan käyttämistä.

Hallintopäätöksen kirjallinen muoto on muutoksenhaun edellytys. Hallintolain mukaan määräaika muutoksenhakuun alkaa kirjallisen päätöksen tiedoksisaannista. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun mukaan valitukseen on liitettävä valituksenalainen päätös.

Tartuntatautilain mukaan eristämispäätös voidaan panna täytäntöön heti muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhaussa asia voidaan arvioida uudelleen ja tarvittaessa hallintopäätös voidaan muuttaa tai kumota. Muutoksenhaulla voi siten olla tosiasiallisia vaikutuksia asianosaisen oikeusasemaan.

Jos hänen oikeusasemaansa vaikuttava hallintopäätös, jonka täytäntöönpanosta aiheutuvat vaikutukset ovat peruuttamattomia, pannaan täytäntöön ennen kuin päätös on mahdollista saattaa muutoksenhakuviranomaisen käsiteltäväksi, muutoksenhaku on tosiasiallisesti vaikutuksetonta.

Koska eristämispäätöksen täytäntöönpanon kieltäminen tai keskeyttäminen on tartuntatautilain mukaan mahdollista muutoksenhakuviranomaisen päätöksellä muutoksenhaun yhteydessä, päätöksen täytäntöönpanoon ei voi vaikuttaa tälläkään keinolla, jollei muutoksenhaku tosiasiallisesti ole mahdollista.

Tartuntatautilaissa säädetyn mukaisesti eristämistä koskevat muutoksenhakuasiat on käsiteltävä kiireellisesti. Säännöksen taustalla on muun muassa ihmisoikeussopimuksen määräys, jossa korostetaan oikeutta saada vapaudenriistoa koskevan päätöksen laillisuus tutkittavaksi viipymättä. Vaatimus kiireellisestä käsittelystä varmistaa osaltaan sitä, että muutoksenhaulla voi olla tosiasiallisia vaikutuksia valittajan oikeusasemaan.

Muutoksenhakuoikeus tartuntatautilain mukaiseen eristämispäätökseen on siten erityisen merkityksellinen päätöksen perus- ja ihmisoikeusvaikutusten vuoksi ja koska kyseisiin perus- ja ihmisoikeuksiin puuttuminen on mahdollista kieltää tai määrätä keskeytettäväksi muutoksenhaun yhteydessä.

3.3.2 Kannanotto

Tartuntatautilain 63 §:n 1 momentin mukaan kunnan virkasuhteinen tartuntataudeista vastaava lääkäri voi päättää yleisvaaralliseen tartuntatautiin sairastuneen henkilön eristämisestä enintään kahden kuukauden ajaksi, jos taudin leviämisen vaara on ilmeinen ja jos taudin leviämistä ei voida estää muilla toimenpiteillä.

Hallintolain mukaan päätös voidaan antaa suullisesti, jos se on välttämätöntä asian kiireellisyyden vuoksi (43 §:n 2 mom.). Hallintolakia koskevan hallituksen esityksen mukaan (HE 72/2002 vp) asian kiireellisyyteen perustuva poikkeus voisi tulla sovellettavaksi varsin harvoin. Käytännössä päätös voitaisiin antaa suullisena, jos päätös on voitava antaa välittömästi sen perusteena olevien seikkojen tultua viranomaisen tietoon.

Edellä todetun mukaisesti Vantaan kaupungin tartuntatauti- ja hygieniayksikkö sai tiedon kantelijan positiivisesta Covid-19-löydöksestä 1.5.2020, jolloin vs. tartuntataudeista vastaava lääkäri A antoi välittömästi suullisen päätöksen kantelijan eristämisestä 30.4. - 13.5.2020 väliseksi ajaksi.

Eristämispäätösten määrän voimakas lisääntyminen ja epidemiatilanne edellyttivät kaupungilta käsitykseni mukaan ripeitä toimenpiteitä keväällä 2020. Eristämispäätösten tekemisellä ja tiedoksi antamisella suullisesti pyrittiin tartuntatautilain 1 §:n edellyttämällä tavalla estämään koronaviruspandemian leviämistä sekä sen ihmisille ja yhteiskunnalle aiheuttamia haittoja. Velvoite liittyi perustuslain 22 §:ssä säädettyyn julkisen vallan velvoitteeseen turvata perus- ja ihmisoikeutena jokaisen oikeus elämään ja edistää väestön terveyttä. Kaupungin velvoitteiden täyttäminen puolsi sen menettelyä, jotta se voi tehdä tarvittavat koronaviruksen leviämisen estämiseksi tarpeelliset eristämispäätökset oikea-aikaisesti ja vaikuttavasti.

Hallintolain mukaan annettaessa suullinen päätös asianosaiselle on ilmoitettava, miten asia on ratkaistu, ja selostettava ratkaisun perustelut (44 §:n 2 mom.). Tartunnanjäljittäjä, sairaanhoitaja soitti kantelijalle 1.5.2020 ja kertoi tälle vs. tartuntataudeista vastaavan lääkäri A:n tekemästä eristämispäätöksestä ja antoi ohjeet siitä, mitä eristäminen tarkoittaa.

Katson Vantaan kaupungin tartuntatauti- ja hygieniayksikössä menetellyn lainmukaisesti suullisen eristämispäätöksen tekemisessä ja sen tiedoksi antamisessa kantelijalle.

Hallintolain mukaan suullinen päätös on kuitenkin annettava viipymättä myös kirjallisena. Määräaika muutoksenhakuun alkaa kirjallisen päätöksen tiedoksisaannista (43 §:n 3 mom.).

Tartuntataudeista vastaava lääkäri, ylilääkäri teki 5.5.2020 kirjallisen viranhaltijapäätöksen kantelijan eristämisestä tartuntatautilain perusteella yleisvaaralliseksi määritellyn tartuntataudin (Covid-19) vuoksi 30.4.2020 - 13.5.2020 tartunnan leviämisen estämiseksi. Totean, että kirjallinen päätös tehtiin vasta neljäntenä päivänä suullisen päätöksen antamisesta.

Katson, että kirjallinen eristämispäätös olisi tullut antaa tapahtunutta nopeammin. Kirjallisen päätöksen antaminen takaa sen, että ratkaisuun tyytymättömällä on mahdollisuus saada tietoonsa päätöksen perusteet ja hän voi harkintansa mukaan saattaa päätöksen tuomioistuimen tutkittavaksi. Sääntelyn taustalla ovat erityisesti perustuslain 21 §:n muutoksenhakuoikeutta koskevat säännökset (HE 72/2002 vp).

Hallintolain mukaan viranomaisen on annettava tekemänsä päätös viipymättä tiedoksi asianosaiselle (54 §:n 1 mom.). Säännös sisältää yleisen ajallisen tehosteen, jonka mukaan viranomaisen on ryhdyttävä tiedoksiantoon edellyttäviin toimenpiteisiin viipymättä sen jälkeen, kun se on tehnyt asiassa päätöksen. Tällä pyritään varmistamaan, ettei päätöksen tekemisen ja tiedoksiannon välinen aika pitkity aiheuttomasti.

Vaikka perustuslain 21 §:n 1 momentti ei suoranaisesti aseta vaatimuksia muulle kuin asian vireilläolon pituudelle, tähän voidaan katsoa liittyvän läheisesti vaatimus siitä, että myös päätöksen kohteena olevan henkilön kannalta olennainen tiedoksianto toimitetaan viivytystä (HE 72/2002 vp).

Kantelijan eristämistä koskeva viranhaltijapäätös postitettiin vasta 11.5.2020. Asiakirjoista saadun selvityksen mukaan viipeet päätösten postittamisessa johtuivat päätösten suuresta määrästä keväällä 2020 koronaviruspandemian nopeasti edetessä.

Totean, että julkiselle vallalle perustuslain 22 §:ssä säädetty velvollisuus turvata perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen merkitsee sitä, että perusoikeuksien, kuten oikeuden oikeusturvaan, toteutumisen turvaamiseen tulee osoittaa riittävät voimavarat. Oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että organisaatioon ja resursseihin liittyvillä seikoilla ei lähtökohtaisesti voida pätevästi perustella lakisääteisistä velvollisuuksista poikkeamista.

Ymmärrän, että kaupunki ei ollut voinut etukäteen varautua pandemian aiheuttamaan tarpeeseen organisoida toimintoja ja osoittaa riittäviä henkilöstövoimavaroja muun ohella kirjallisten eristämispäätösten tekemiseen ja postittamiseen. Koska kuitenkin kysymys on yksilön vapauden merkittävästä rajoittamisesta, katson, että Vantaan kaupungin olisi tullut poikkeusoloista huolimatta osoittaa riittävät voimavarat eristämispäätösten postittamiseen siten, että päätökset olisi voitu antaa viivymättä tiedoksi asianosaisille. Kantelija sai kirjallisen eristämispäätöksen tiedokseen vasta eristämisyksikön päätyttyä. Näin ollen kantelijan perusoikeus oikeusturvaan ei käytännössä toteutunut; muutoksenhaku eristämispäätökseen olisi ollut tosiasiallisesti vaikutuksetonta.

4 TOIMENPITEET

Saatan Vantaan kaupungin ja tartuntataudeista vastaavan lääkärin, ylilääkärin tietoon edellä kohdassa 3.3 esittämäni käsitykset Vantaan kaupungin ja tartuntataudeista vastaavan lääkärin, ylilääkärin tietoon.

Covid-19-epidemian edelleen jatkuessa pyydän Vantaan kaupunkia antamaan minulle 31.1.2022 mennessä selvityksen siitä, miten kirjallisten päätösten toimittaminen nyttemmin tapahtuu.